

Kvotplikt

Ett positionspapper från Återvinningsindustrierna

Detta positionspapper syftar till att lyfta fram ett antal återvunna material som kan vara relevanta för införande av kvotplikt. Införande av kvotplikter kan vara ett betydande verktyg för driva på mer cirkulära och klimatneutrala materialflöden redan vid tillverkningskedet. När kvotplikter införs skapas en efterfrågan på återvunnet material i tillverkningsledet. En ökad användning av återvunna material behöver följas upp med ett systemperspektiv kring lagstiftningsfrågorna. Fler regelförändringar kan behöva införas för att enkelt gå från avfall till produkt.

Återvinningsindustrierna anser:

- Att ett införande av kvotplikt är ett marknadsdrivande styrmedel som kan få stor effekt på en ökning av cirkulära flöden.
- Att kvotplikt främst bör användas inom områden där det finns behov av att skapa efterfrågan på återvunnet material.
- Att en översyn bör göras för att utvärdera hur kvotplikt kan användas inom offentliga upphandlingar.
- Att kvotpliktsfrågan parallellt bedrivs med kraft på EU-nivå för att undvika konkurrensnedvridning jämfört med importerade varor.
- Att stegrande kvotplikter införs inom ramen för de europeiska producentansvaren för bilar och elektronik.
- Längst ner i detta positionspapper presenteras produkter och material som kan vara lämpliga för kvotpliktskrav.

Införande av kvotplikt, dvs krav på andel återvunnet material i nya produkter är ett marknadsdrivande styrmedel som kan få stor effekt i form av mer cirkulära flöden av material som i dagsläget har en låg efterfrågan och där marknaden är omogen. Kvotplikt kan driva på insamlingen av material och öka värdet på materialet, vilket är viktigt för att skapa en marknad, särskilt för plast. Införande av kvotplikter skulle också kunna bidra till kraftiga utsläppsminskningar av koldioxidutsläpp.

Återvinningsindustrierna ser det som viktigt att kvotplikt inte införs inom områden där det redan finns en fungerande marknad då det föreligger risk för ökad administration snarare än miljönytta.

Återvinningsindustrierna vill därför understryka att kvotplikt främst bör införas där det finns potential att utveckla en marknad genom ökad efterfrågan på återvunnet material.

Återvinningsindustrierna anser att det kan vara gynnsamt att utvärdera både kvotplikt och end of waste kriterier för vissa materialslag. Återvinningsindustrierna ser emellertid inte att dessa två styrmedel är helt avhängiga av varandra då de med fördel även kan införas separat.

Utgångspunkter för införande av kvotplikt

Post-industrial-recycling vs post-consumer-recycling

Det är viktigt att skilja på post-industrial-recycling (PIR) och post-consumer-recycling (PCR) vid införandet av kvotplikter och att kvotplikter bör fokusera på PCR när detta är möjligt. Det som måste undvikas när det gäller PIR är att aktörer "skapar spill" genom att öka spillet i sin industriprocess i stället för att arbeta med resurseffektivisering för att kunna och tillgodoräkna sig detta i en kvot. Återvinningsindustrierna anser därför att kvotplikt bör fokusera på PCR för att åstadkomma störst miljönytta.

Successivt stegrande nivåer och helhetsperspektiv

Vid införande av kvotplikter är det viktigt att kvoterna stegras successivt i enlighet med förutsebara trappor och tidsplaner från lagstiftaren. Anledningen är att säkerställa en balans på marknaden mellan tillgång och efterfrågan på material. Marknaden måste ges förutsättningar att anpassa sig efter kraven.

Vid val av produkter för kvotplikt är det vidare viktigt att ha ett helhetsperspektiv för att ur ett livscykelperspektiv säkerställa att kvotplikt bidrar till ökad nytta ur ett hållbarhetsperspektiv. En viktig aspekt i detta är även att utvärdera risker för så kallad "down grading-effekt", det vill säga att material som redan har en bra cirkulär cykel hamnar i andra produkter där materialvärdet går förlorat snabbare. Ett exempel på ett sådant flöde är aluminiumburkar som i dag smälts om till nya burkar i ett cirkulärt kretslopp. Viktigt att detta aluminium inte hamnar i andra produkter, exempelvis i bilar som legerat gjutaluminium, då effekten i så fall blir att jungfrulig aluminium måste utvinnas för att klara kvalitetskraven för burkar. Ett annat exempel är PET-flaskor som omvandlas till textil i stället för att vara kvar i sitt eget kretslopp.

Standarder och kvalitetskrav avgör möjlig andel återvunnet innehåll

Vissa produkter styrs av kvalitetskrav i enlighet med standarder för exempelvis hållfasthet och säkerhet. Vid beslut om kvotplikt för vissa produkter måste dessa kvalitetskrav tas i beaktande för att inte skapa målkonflikter. Standarder kan också behöva uppdateras och anpassas mot krav på kvotplikt. Rätt utformade kan standarder vara en drivkraft i att öka mängden återvunnen råvara i nya produkter och därmed bidra till kvotpliktsmål. Standarder kan vidare underlätta arbetet med att utvärdera kvotpliktskrav vid upphandling och även processer för uppföljning av spårbarhet.

Offentlig upphandling

Återvinningsindustrierna ser i dagsläget upphandling som ett starkt styrmedel för att skapa efterfrågan på material som innehåller återvunnen råvara. Materialflöden är internationella och kvotplikt kan vara svårt att föra in som ett generellt krav för alla produktgrupper i svensk lagstiftning

vid tillverkning av produkter. Marknaden är global och det kan ses som ett handelshinder vid import om enbart Sverige inför kvotplikt nationellt. Mer nationella flöden kan vara enklare att införa kvotplikt på. Upphandlingsreglerna och vägledningarna för offentlig upphandling bör därför ses över för att konkretisera hur kvotplikt kan bidra till en ökad marknad av återvunnet material och hur detta kan konkretiseras och följas upp på ett tydligt sätt för alla parter vid upphandling.

Spårbarhet

Frågor om transparens och krav på spårbarhet av återvunnet material som ingår i produkter med kvotplikt behöver belysas och utvärderas. För att inte skapa konkurrenssnedvridning och för att säkerställa att kvotplikten efterlevs behövs därför regler om spårbarhet och verktyg för myndigheter att kunna göra kontroller vid misstanke om fusk. Återvinningsindustrierna kan med fördel se att kvotplikt kompletteras med ett statligt styrt certifikatsystem som innebär att tillverkare av återvunnen råvara i enlighet med ett kvotpliktssystem får certifikat utfärdade motsvarande vikten återvunnen råvara som de tillverkat.

Översyn av producentansvaren för bilar och elektronik inom EU

I vissa producentansvarsregler finns det förslag om krav på andel återvunnet material i nyproduktion. Dessa krav bör ses över och i flera fall kan det vara möjligt att höja kraven på andelen återvunnen plast. Detta gäller exempelvis producentansvaren för bilar och elektronik. Exempelvis instrumentpaneler och kofångare ger stora plastflöden. Produkter som dammsugare, tvättmaskiner och diskmaskiner kan med fördel innehålla återvunnen plast. Eftersom förordningar om producentansvar regleras på EU-nivå bör Sverige vara drivande i dialogen om ökad kvotplikt för plast med Kommissionen och berörda branscher. Likaså kan frågan drivas inom ramen för utvecklingen av EU:s Ecodesign-direktiv.

Exempel på material och produkter intressanta för kvotplikt

Nedan följer ett antal produkter och material som kan vara intressanta för kvotplikt. Vilken procentsats för andelen återvunnet som respektive produkt eller material ska ha varierar och behöver slås fast i samarbete med återvinningsföretag, produktutvecklare och byggingenjörer.

Plast

Exempel på produkter av plast där det är relativt enkelt att införa kvotplikt. Detta eftersom dessa produkter redan idag innehåller återvunnen plast i varierande grad och eftersom flödena är relativt nationella och omfattande.

- PP blomkrukor
- PS trays
- LDPE -skyddsfilm, påsar, säckar,
- PP -skyddsfilm, flaskor, dunkar, storsäck, fat, förpackningar (inte för livsmedel)
- HDPE flaskor, dunkar, soptunnor, fat, boxar, förpackningar (inte för livsmedel)
- EPS förpackning, isolering
- HDPE/PP/PE pallar
- PVC mattor
- HDPE/PP/PVC-rör

- Plastförpackningar till konsumentprodukter som inte har direktkontakt med livsmedel, exempelvis schampoflaskor
- Återvunnen plast i inredning och möbler

Byggprodukter

Kvotplikt skulle kunna läggas på flera produkter inom byggsektorn där återvunnet material skulle kunna användas i högre utsträckning. Produkter som kan vara relevanta för kvotplikt är ex:

- Förpackningar och emballage
- Plastgolv
- Planglas
- Gips
- Betong
- Mineralull
- Asfalt
- EPS frigolit
- Tjärpapp
- Trä

Övrigt

- Sopsand
- Däck
- Makronäringsämnen såsom kväve, fosfor och kalium i gödsel och i djurfoder
- Kritiska metaller, exempelvis neodym
- Lösningssmedel
- Spillolja, t.ex. smörjoljor, isoleroljor

29 juni 2021

Viveke Ihd, Vd Återvinningsindustrierna